

23.12.2025

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

Asianumero VN/16276/2024

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen lausunto hallituksen esityksestä ampumaratalain ja ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Sisäministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esityksestä ampumaratalain ja ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä valtioneuvoston asetuksesta valtioneuvoston ohjesäännön 15 ja 24 §:n muuttamisesta.

Esityksen pääasiallinen sisältö

"Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ampumaratalakia ja ympäristönsuojelulakia. Ampumaratojen käytöstä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä, pohjaveden pilaantumisen estämistä sekä ampumaradasta omaisuudelle ja terveydelle aiheutuvan haitan ehkäisemistä koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi pääosin ampumaratalakiin. Ampumaratalaki olisi ampumaratojen osalta sekä turvallisuutta että ympäristönsuojelua koskeva laki. Ympäristönsuojelulakia sovellettaisiin ampumaratoihin vain rajoitetusti.

Ampumaratoja koskevat ympäristönsuojelulain lupa- ja valvontaviranomaistehtävät sekä lain nojalla tehtävien ilmoitusten käsittely siirtyisivät nykyisiltä lupaviranomaisilta eli pääosin kunnilta ampumarataluvat ja ampumaratalain nojalla tehtävät ilmoitukset käsittelevälle viranomaiselle. Se toimisi myös valvontaviranomaisena. Ampumaratalaissa ja sen nojalla annettavissa alemmanasteisissa säännöksissä määriteltäisiin nykyistä tarkemmin ne päästöjen rajoittamista tai hallintaa koskevat vaatimukset, joiden täyttyessä ampumarata voidaan ottaa käyttöön. Lupa voitaisiin antaa tai ilmoitus hyväksyä, kun ampumaradan ylläpitäjä noudattaa parhaita käyttökelpoisia tekniikoita ja mallinnettu melu alittaa asetetut raja-arvot. Vähäisen ampumaradan laukausmäärän ylärajaa ehdotetaan nostettavaksi 100 000 laukaukseen vuodessa.

Ehdotus liittyy hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan hallitus turvaa Suomen ampumaratojen toiminnan ja edistää uusien ampumaratojen perustamista ottaen huomioon alueellisen tarpeen ja arvioiden mahdolliset lainsäädäntötarpeet huomioiden keskeisten maanpuolustus-, reserviläis-, ampumaurheilu-, ja metsästysjärjestöjen sekä viranomaisten tarpeet. Ampumaratoja koskevia

ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä sujuvoitetaan. Hallitusohjelman mukaan ulkoampumaratojen määrän tavoite on noin 1 000 ampumarataa vuosikymmenen loppuun mennessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.”

Lausunnon antaminen

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 23.12.2025. Lausunto pyydetään antamaan ensisijaisesti lausuntopalvelun kautta, mutta se on myös mahdollista toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.sm@gov.fi.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen lausunto

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, joka hoitaa viiden kunnan (Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi ja Tuusula) ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä, toteaa, että luonnos ampumaratalain muuttamisesta lisää epävarmuutta ympäristöön kohdistuvien riskien huomioon ottamisessa ampumaratatoiminnan osalta.

Lakiehdotuksen jatkovalmistelussa tulee huomioida seuraavia asioita:

Ympäristönsuojelulainsäädännön tulkinnanvaraisuutta ampumaratojen ympäristöluvituksen osalta olisi mahdollista vähentää helposti säätämällä raja-arvot esimerkiksi ampumaratatoiminnan melupäästöille sekä päästöille vesiin ja maaperään. Myös muita esimerkiksi BAT:issa tai ympäristöministeriön ohjeissa esitettyjä asioita on mahdollista nostaa ympäristönsuojelun lainsäädäntöön esimerkiksi asetusten tai päätösten tasolla, jolloin niille saadaan ohjeita sitovampaa merkitystä.

Lupia ja ilmoituksia käsittelevillä ja valvovilla viranomaisilla tulee olla riittävä asiantuntemus ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista ja riittävät resurssit, jotta ympäristönsuojelun taso pysyy asianmukaisena ja esimerkiksi pohjaveden ja maaperän pilaantumisriskit eivät kasva.

Lain tulee antaa tarpeeksi työkaluja ympäristönsuojelun tason pitämiseen ympäristönsuojelulakia vastaavana myös jälkivalvonnassa.

Luparaja nousee huomattavan paljon 100 000 laukaukseen vuodessa, ilmoituksenvaraisten ratojen ympäristönsuojelun vaatimustason määrittäminen tulee huomioida paremmin, jotta ympäristöpilaantuminen voidaan luotettavasti ehkäistä.

Ampumaratojen jätehuolto ja jätteiden ympäristövaikutusten hallinta tulee huomioida lupien ja ilmoitusten käsittelyssä sekä toiminnan valvonnassa.

Esityksen mukaan poliisihallitukselle ampumaratojen ympäristölupien siirtyminen poliisiin ratkaistavaksi ja valvottavaksi aiheuttaisi noin kahden henkilötövuoden lisäyksen. Miten koko Suomen alueelle suunnitellun 1000 ampumaradan valvontaan saadaan ympäristöasioiden asiantuntemus, jotta valvonnassa todellisuudessa oikeasti huomioidaan ympäristönsuojelun kannalta oleelliset asiat. Valvonta tulee

todennäköisesti jakautumaan paikallisille poliisiviranomaisille, joilla ei ole ympäristönsuojelun asiantuntemusta.

Miten säästö kunnille on määritelty? Yleensä yhdessä kunnassa ei ole kovin monta ampumarataa, joten ampumaratojen käytetyn työajan suhde koko ympäristönsuojeluviranomaisen kokonaistyöaikaan verrattuna kuntaa/viranhaltijaa kohden on hyvin pieni. Ympäristönsuojeluviranomainen tulee jatkossakin käyttämään aikaa ampumaratojen lupaprosesseissa, koska siltä ainoana ympäristönsuojelun asiantuntijana, pyydetään lausunto ampumaratalupahakemuksista ja ilmoituksista, joten varsinaisen lupakäsittelyn siirtyminen toiselle viranomaiselle ei ratkaisevasti vähennä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ampumaratojen lupiin käyttämää aikaa. Tapauksiin perehtymiseen ja lausunnon antamiseen on kuitenkin käytettävä aikaa.

Lupa-asioiden keskittäminen yhdelle viranomaiselle jättää kuitenkin ampumaratojen osalta ensisijaiseen pilaantumisriskiin, mahdolliseen maaperän pilaantumiseen ja sen puhdistamiseen, liittyvän päätöksenteon Lupa- ja valvontavirastolle.

Ovatko kohtuuttoman rasituksen arviointiperusteet naapureille aiheutuvan haitan osalta yhdenvertaiset muuhun ympäristönsuojelulainsäädäntöön nähden?

Lisäksi varsinaisessa lakiehdotuksessa ampumaratalain muuttamisesta tulee huomioida seuraavia asioita:

Pykälässä 5 a on määrätty lausuntojen pyytämisestä, mutta siihen ei ole sisällytetty lausuntopyyntövelvoitetta terveydensuojeluviranomaiselta eikä Lupa- ja valvontaviranomaiselta (ELY-keskuksilta) luokitelluilla pohjavesialueilla olevien ampumaratojen osalta. Lupa- ja valvontaviranomaisella (ELY-keskuksilla) on pohjavesiasiantuntemus ja se on pohjaveden osalta yleinen valvontaviranomainen. Monet ampumaradat sijoittuvat luokitellulle pohjavesialueelle.

Pykälässä 5 a on määrätty lausuntojen pyytämisestä, mutta ei ole säädetty lausuntoajasta (vrt. ympäristölupien kuulemisaika 7+30 vrk). Kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ovat lautakuntia, jotka kokoontuvat yleisesti kerran kuukaudessa, joten lausuntoajan tulee vastata ympäristölupahakemusten käsittelyssä säädettyjä kuulemisaikoja. Ampumaratojen ympäristönsuojelun asioiden huomioimisen katsotaan jatkossakin olevan osa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävää asiantuntijaviranomaislausuntojen osalta, jolloin niiden valmisteluun on käytettävä aikaa.

Lakiehdotuksessa on määrätty vain lausuntojen pyytämisestä tietyiltä tahoilta, mutta asianosaisten kuulemista ei ole. Asianosaisten oikeusturva heikkenee tämän myötä.

Pykälässä 9 a pohjaveden ja maaperän pilaantumisriskit kuitataan BAT:lla, eikä oteta huomioon riittävästi paikallisia olosuhteita, esim. erittäin lähellä pohjaveden

ylintä pintaa olevat ratarakenteet. Pohjaveden ja maaperän pilaamisen kiellot eivät ehdotuksen osalta toteudu vastaavina kuin ympäristönsuojelulaissa.

Ampumaratojen BAT:ssa ei ole selkeästi määritelty esim. mitä laatukriteeriä pohjavedelle sovelletaan. Tässä Lupa- ja valvontaviraston (paikallisen ELY-keskuksen) asiantuntemus olisi tarpeen. Myös tarkkailun tulosten vaikutus toiminnasta ympäristöön aiheutuvien vaikutusten torjuntaan tulisi olla selkeämmin säädetty.

BAT:ssa haitta-aineiden hallinnan tekniset ratkaisut on jätetty tapauskohtaisesti ratkaistavaksi (tapauskohtaisesti soveltuva ratkaisu), jolloin esitetyn teknisen ratkaisun riittävyyden arviointi jää lupaviranomaiselle, jolla tulee olla riittävä asiantuntemus arviointiin. BAT:issa

Vesipuidedirektiivin vesien tilan tavoite tulee huomioida myös ampumaratojen osalta, mutta tarkastellaanko ampumarataluvan osalta pintavesiin kohdistuvaa riskiä? Ampumaratalakiin on sisällytetty maaperän ja pohjaveden osalta määräys parhaiden käyttökelpoisten tekniikoiden mukaisesta riskinarvioinnista ja -hallinnasta, mutta pintavesien osalta ei ole vastaavaa velvoitetta. Sovelletaanko esim. Valtioneuvoston asetusta vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista 1022/2006 asetettuja ympäristölaatuormeja pintavesiin esim. lyijypitoisuudelle? Miten tätä valvotaan? Päästöjen tarkkailua koskevassa pykälässä (9 c) ei velvoiteta tarkkailemaan pintavesiin kohdistuvaa kuormitusta, vain päästöjä maaperään ja pohjaveteen tulee tarkkailla.

Pykälässä 15 ei ole määrätty Lupa- ja valvontaviraston (ELY-keskusten) valitusoikeudesta. Lupa- ja valvontavirastolla (ELY-keskuksilla) on asiantuntemus ja se on yleinen valvontaviranomainen etenkin pohjaveden ja maaperän pilaantumiseen liittyvissä asioissa, jotka liittyvät ampumaratojen toimintaan.

Pykälässä 16 on poikkeava siirtymäsäännös, jonka mukaan poliisihallitus voi muuttaa ampumaratojen ympäristölupien lupaehtoja.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Karhunen Minna
ympäristötarkastaja

Kaisa Autio-Nousiainen
vs. ympäristövalvontapäällikkö